

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä
Tiedon hyödyntäjän käyttöönoton ja ylläpidon ohje

7.2.2023

Tiedon hyödyntäjä

Käyttöönoton ja ylläpidon ohje

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä
Tiedon hyödyntäjän käyttöönoton ja ylläpidon ohje

7.2.2023

SISÄLLYSLUETTELO

1 Dokumentin tarkoitus	3
2 Sanasto ja lyhenteet.....	3
3 Tausta ja kattavuus.....	4
4 Koostavan sovelluksen esittely	5
4.1 Koostavan sovelluksen tiedot	5
4.2 Tullin rooli ja vastuut.....	6
4.3 Vastuu tietojen oikeellisuudesta	6
5 Toimijat	7
5.1 Tiedon hyödyntäjä	7
5.2 Tullin tuki.....	7
6 Määräys- ja ilmoitusmenettely.....	7
7 Tietoturva.....	7
7.1 Yleistä tietoturvasta	8
7.2 Varmenteet	8
7.3 Varmenteiden uusiminen.....	8
8 Käyttöönoton vaiheet	9
8.1 Testaus	9
8.2 Hyväksyminen.....	9
9 Ylläpito	9
9.1 Palvelutaso	9
9.2 Häiriötilanteet	9
9.3 Muutoshallinta	9
9.4 Version- ja konfiguraation hallinta.....	9
9.5 Käyttövaltuuksien hallinta.....	10
9.6 Aikavyöhyke.....	10

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä
Tiedon hyödyntäjän käyttöönnoton ja ylläpidon ohje

7.2.2023

1 Dokumentin tarkoitus

Tämä dokumentti antaa ohjeet tiedon hyödyntäjille koostavan sovelluksen käyttöönnoton ja ylläpidon osalta.

2 Sanasto ja lyhenteet

Termi	Selite
Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä	Kansallinen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä, joka koostuu Tilirekisteristä, tiedonhakujärjestelmistä ja 1.11.2022 alkaen koostavasta sovelluksesta. Perustuu lakiin pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä 571/2019 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2018/843, joka on annettu 30 päivänä toukokuuta 2018 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen.
Koostava sovellus	Koostava sovellus on Tullin toteuttama ja ylläpitämä keskitetty ja automatisoitu tietojärjestelmä, jonka avulla välitetään tietoja toimivaltaisille viranomaisille laissa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä (571/2019) säädetyillä perusteilla.
Tiedonhakujärjestelmä	Tiedonhakujärjestelmä tarkoittaa tiedon luovuttajan ylläpitämää sähköistä pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, jonka avulla tiedon luovuttaja välittää välittömästi ja salassapitosäännösten estämättä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja asiakkaistaan toimivaltaiselle viranomaiselle. Tulli määrää lain mukaan tiedonhakujärjestelmän rajapinnan tekniset vaatimukset. Tiedonhakujärjestelmän toteuttavat tiedon luovuttajat Tiedonhakujärjestelmiä on useita.
Tilirekisteri	Pankki- ja maksutilirekisteri (Tilirekisteri) on Tullin toteuttama ja ylläpitämä keskitetty järjestelmä, johon vastaanotetaan ja tallennetaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevassa laissa määritellyt tiedot.
Tiedon hyödyntäjä/toimivaltainen viranomainen	Tiedon hyödyntäjä on pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevassa laissa määritelty toimivaltainen viranomainen ja asianajajayhdistys, jolla on oikeus käsitellä tietoja, jotka on välitetty pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla.
Tiedon luovuttaja	Tiedon luovuttajalla tarkoitetaan tahoa, jolla on lain mukaan velvollisuus luovuttaa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta tietoja asiakkaistaan

Dnro H
1963/01.02.02/2022**Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä**
Tiedon hyödyntäjän käyttöönoton ja ylläpidon ohje

7.2.2023

	toimivaltaiselle viranomaiselle ja asianajajayhdistykselle. Tiedon luovuttajalla tarkoitetaan myös ulkomaisen maksulaitoksen, sähkörahayhteisön, luottolaitoksen ja virtuaalivaluutan tarjoajan Suomessa sijaitsevaa sivuliikettä.
Rekisterinpitäjä	Tulli on säädetty laissa (571/2019) koostavan sovelluksen ja pankki- ja maksutilirekisterin (Tilirekisteri) rekisterinpitäjäksi. Hajautetussa tiedonhakujärjestelmässä tiedon luovuttaja vastaa rekisterinpitäjänä tietojen saatavilla olosta ylläpitämällä tiedonhakujärjestelmää ja toimivaltainen viranomainen vastaa rekisterinpitäjänä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla käsittelemistään tiedoista.
Testaus	Koostavan sovelluksen käyttöönnotossa tarvittavat testauksen toimenpiteet. Tulli ylläpitää koostavan sovelluksen testausta varten testiympäristöä. Tiedon luovuttaja vastaa testiaineiston muodostamisesta
Ylläpito	Ylläpito viittaa rekisterinpitäjälle kuuluviin tehtäviin, kuten koostavan sovelluksen palvelutason hallintaan, käytön tukeen, häiriöhallintaan, ongelmanselvitykseen, käyttöoikeuksien hallintaan sekä versioiden ja muutosten hallintaan.

3 Tausta ja kattavuus

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2018/843 mukaan jäsenvaltioiden on perustettava keskitettyjä automatisoituja mekanismeja, jotta pankki- ja maksutilien sekä tallelokeroiden haltijat voidaan kansallisesti tunnistaa.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tarkoituksena on tehostaa viranomaisten tiedonsaantia digitalisoimalla pankki- ja maksutileistä saatavat tiedot sekä tehostamalla viranomaisten tiedustelujen kohdentumista. Sähköisen järjestelmän kautta tiedot ovat saatavilla merkittävästi nopeammin kuin manuaalisesti. Sähköiseen tiedonvälitysjärjestelmään siirtyminen lisää yritysten ja kansalaisten tietosuojaa, kun sähköisestä tietojenkäsittelystä jää lokitiedot koostavaan sovellukseen. Myös tiedon laadun osalta tavoitteena on saada parannuksia, koska manuaalisessa tiedonkeräämisessä on suurempi virheen mahdollisuus kuin automatisoidussa prosessissa, eli pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta saatava tieto on luotettavampaa ja virheettömämpää.

Suomessa on hyväksytty kansallinen laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä (571/2019). Laissa määritellyn mukaisesti pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä koostuu 1) pankki- ja maksutilirekisteristä (Tilirekisteri), 2) hajautetusta tiedonhakujärjestelmästä ja 3) koostavasta sovelluksesta.

Dnro H
1963/01.02.02/2022

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä
Tiedon hyödyntäjän käyttöönoton ja ylläpidon ohje

7.2.2023

4 Koostavan sovelluksen esittely

Koostava sovellus on Tullin toteuttama ja ylläpitämä keskitetty ja automatisoitu tietojärjestelmä, jonka avulla välitetään tietoja laissa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä (571/2019) säädetyillä perusteilla toimivaltaisille viranomaisille.

Kukin toimivaltainen viranomainen voi valita toteuttaako se yhden rajapinnan Tullin koostavaan sovellukseen vai erillisen rajapinnan Tilirekisteriin sekä jokaiseen tiedonhakupankkiin erikseen.

Tiedonhakupankin toteuttajan (tiedon luovuttaja) on avattava rajapinta koostavaan sovellukseen sekä niille toimivaltaisille viranomaisille, jotka eivät tee kyselyjä pankki- ja maksutileistä koostavan sovelluksen kautta.

Tilirekisteriin liittyneiltä toimijoilta ei vaadita erillisiä toimenpiteitä. Toimivaltainen viranomainen saa pankki- ja maksutilien tiedot Tilirekisterin tai koostavan sovelluksen kautta.

Koostavasta sovelluksesta voidaan tehdä laillisuusvalvontaa, sillä Tulli tallentaa lokitietoja tehdyistä toimivaltaisten viranomaisten kyselyistä.

4.1 Koostavan sovelluksen tiedot

Koostavan sovelluksen avulla Tulli tarjoaa sekä Tullin ylläpitämän Tilirekisterin, että yksittäisten tiedonhakupankkien tiedot asiakkuuksista, tileistä, talletuksista sekä tosiasiallisista edunsaajista keskitettynä palveluna toimivaltaisille viranomaisille.

Koostavasta sovelluksesta on kyselyrajapinta sekä Tilirekisteriin, että jokaiseen tiedonhakupankkiin erikseen. Vastauslomake sisältää vain ne tiedot, jotka viranomaisella on lainsäädännön perusteella oikeus saada.

Koostavaan sovellukseen ei tallenneta tehdyistä kyselyistä tai vastauksista pysyvästi muuta kuin lokitietoja.

Toimivaltainen viranomainen kohdistaa kyselynsä tietyille aikavälille ja tiedon luovuttaja palauttaa vastauksena kyselyn aikavälillä voimassaolevat tiedot.

Tiedon luovuttajat on jaettu kahteen kategoriaan:

Kategoria 1: luottolaitokset

Kategoria 2: maksulaitokset, sähkörahayhteisöt ja virtuaalivaluutan tarjoajat

Kategoriassa 1 käyttötapauksia on neljä: henkilöstä, yrityksestä, tilistä ja talletuksesta tehtävä kysely.

- Henkilön tietoja kysyttäessä palautetaan vain kysytyn henkilön tiedot sekä tiedot niistä tileistä ja talletuksista, joihin henkilöllä on pääsy, sekä yritykset, joissa henkilö on tosiasiallisena edunsaajana.
- Yrityksen tietoja kysyttäessä palautetaan yrityksen tiedot, asiakkuustieto sekä tiedot tileistä ja talletuksista, joihin yrityksellä on roolinsa kautta pääsy, sekä yrityksen tosiasialliset edunsaajat.

Dnro H
1963/01.02.02/2022

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä

7.2.2023

Tiedon hyödyntäjän käyttöönoton ja ylläpidon ohje

- Tilin tietoja kysyttäessä palautetaan tilin tiedot sekä tiedot henkilöistä ja yrityksistä, jotka ovat roolinsa kautta tilin haltijoita tai tilin käyttöoikeudenhaltijoita. Tiliin liittyvistä yrityksistä palautetaan lisäksi tieto asiakkuudesta.
- Tallelokeron tietoja kysyttäessä palautetaan tallelokeron tiedot sekä tiedot henkilöistä ja yrityksistä, jotka ovat tallelokeron vuokraaja ja käyttöoikeutettu. Tallelokeroon liittyvistä yrityksistä palautetaan lisäksi tieto asiakkuudesta.

Kategoriassa 2 käyttötapauksia on kolme: henkilöstä, yrityksestä ja tilistä tehtävä kysely.

- Henkilön tietoja kysyttäessä palautetaan vain kysytyn henkilön tiedot, asiakkuus ja tilit, joihin henkilöllä on roolinsa kautta pääsy.
- Yrityksen tiedoilla kysyttäessä palautetaan yrityksen tiedot, asiakkuustieto sekä tiedot tileistä, joihin yrityksellä on roolinsa kautta pääsy.
- Tilin tietoja kysyttäessä palautetaan tilin tiedot sekä tiedot henkilöistä ja yrityksistä, jotka ovat tilin haltijoita tai tilin käyttöoikeudenhaltijoita. Tiliin liittyvistä yrityksistä ja henkilöistä palautetaan lisäksi tieto asiakkuudesta

4.2 Tullin rooli ja vastuut

Tullilla on laissa säädetty oikeus antaa sitovia määräyksiä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän teknisistä vaatimuksista ja varmennustavoista.

Tullin tekniset vastuut johdetaan koostavaa sovellusta koskevasta lainsäädännöstä. Rekisterinpitäjän velvollisuuksiin kuuluu osoitusvelvollisuus siitä, että tietojen käsittelyssä noudatetaan EU:n tietosuojan-asetuksen 2016/679 velvoitteita ja kansallista tietosuojalakia (5.12.2018/1050).

Lain pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä mukaan Tulli toimii koostavan sovelluksen rekisterinpitäjänä.

4.3 Vastuu tietojen oikeellisuudesta

Tiedon luovuttaja vastaa oman rekisterinpitonsa tietojen täsmällisyydestä ja oikeellisuudesta sekä virheelliseksi havaittujen tietojen oikaisemista ilman aiheetonta viivytystä.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä
Tiedon hyödyntäjän käyttöönnoton ja ylläpidon ohje

7.2.2023

5 Toimijat

Toimijoita ovat toimivaltaiset viranomaiset ja asianajajayhdistys, luottolaitokset, maksulaitokset, sähkörahayhteisöt ja virtuaalivaluutan tarjoajat. Tiedon luovuttaja toimittaa tiedot joko Tilirekisteriin tai oman tiedonhakujärjestelmän kautta koostavalle sovellukselle.

Taulukko 1. Koostavan sovelluksen toimijat ja roolit

Toimijat	Tiedon luovuttaja	Tiedon hyödyntäjä
Toimivaltaiset viranomaiset ml. asianajajayhdistys		x
Luottolaitos	x	
Maksulaitos	x	
Sähkörahayhteisö	x	
Virtuaalivaluutan tarjoajat	x	

5.1 Tiedon hyödyntäjä

Koostava sovellus on tiedon hyödyntäjän käytössä 24/7/365. Tiedon hyödyntäjän organisaation on haettava Tullilta koostavan sovelluksen rajapinnan käyttöoikeutta (tilirekisteri@tulli.fi).

5.2 Tullin tuki

Tulli tarjoaa tukea koostavan sovellukseen ohjeisiin, toimintamalleihin ja sisältöön liittyen. Ohjeet on julkaistu Tullin verkkosivuilla. Ylläpitoon voi olla yhteydessä myös sähköpostitse tilirekisteri@tulli.fi.

6 Määräys- ja ilmoitusmenettely

Tullilla on oikeus antaa määräys koostavasta sovelluksesta.

Tulli ohjeistaa tiedon hyödyntäjän organisaatiota koostavan sovelluksen käyttöönnotossa.

7 Tietoturva

Tiedon hyödyntäjillä on velvollisuus tiedottaa ilman viivytystä Tullia tietoturvapoikkeamista ja -uhista, jotka liittyvät koostavaan sovellukseen.

Tiedon hyödyntäjien tulee ylläpitää lokitietoja päivitys- ja kyselysanomista ja säilyttää niitä tietoturvapoikkeamien varalta. Lokiin ei tule kuitenkaan tallentaa varsinaista sanomasisältöä.

Tulli säilyttää koostavan sovelluksen kysely- ja vastaussanomien lokitiedot lainsäädännön edellyttämän ajan.

Dnro H
1963/01.02.02/2022**Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä**

7.2.2023

Tiedon hyödyntäjän käyttöönoton ja ylläpidon ohje

7.1 Yleistä tietoturvasta

Tulli vastaa koostavan sovelluksen tietoturvasta rekisterinpitäjänä. Tulli pyrkii erilaisin hallinnollisin ja teknisin toimenpitein estämään ja minimoimaan tietoturvauhkakoskien luvaton pääsyä koostavan sovelluksen tietoihin.

Tiedon hyödyntäjä vastaa omien tietojensa ja järjestelmiensä sekä yhteyksiensä tietoturvallisuudesta. Lisäksi tiedon hyödyntäjä vastaa mahdollisesti käyttämänsä kolmannen osapuolen järjestelmien ja yhteyksien tietoturvallisuudesta.

Koostavan sovelluksen tietoturva perustuu tiedonsiirtoyhteyksien suojaamiseen TLS-salauksella. Koostava sovellus tunnistaa tiedon hyödyntäjät palvelinvarmenteiden avulla.

Tarkemmat vaatimukset yhteyksien muodostamisesta ja suojaamisesta on kuvattu koostavan sovelluksen, Tilirekisterin ja tiedonhakuja järjestelmän teknisissä rajapintakuvauksissa.

Tulli vastaa siitä, että koostavalla sovellukselle suoritetaan tietoturva-auditointi. Auditointi perustuu valtionhallinnon auditointikriteereihin sekä sovellus- ja alustaturvallisuuden yleisiin standardeihin. Auditoinnissa hyödynnetään soveltuvien osien seuraavia kriteeristöjä:

- Ympäristön alustojen tietoturvallisuus (CIS Level 1)
- Valittujen sovellusten tietoturvallisuus (OWASP ASVS Level 2)
- Verkon tietoturvallisuus (KATAKRI)
- Arkkitehtuuri (KATAKRI)

7.2 Varmenteet

Koostavan sovelluksen ulkoiset yhteydet suojataan varmenteilla. Tiedon hyödyntäjän tulee hankkia varmennevaatimukset täyttävät palvelin- ja järjestelmäallekirjoitusvarmenteet ja asentaa ne omiin järjestelmiin. Teknisesti sama varmenne voi toimia sekä palvelin- että allekirjoitusvarmenteena tai varmenteet voivat olla erillisiä. Tyypillisesti palvelinvarmenne asennetaan tietoliikenneyhteyksiä hoitavaan edustapalvelimeen ja allekirjoitusvarmenne vastaukset muodostavaan taustapalvelimeen.

Tiedon hyödyntäjän varmenteet hakee se taho, joka muodostaa ja välittää kyselyn koostavalle sovellukselle. Jos käytetään palveluntarjoajaa, joka muodostaa ja välittää kyselyn tiedon hyödyntäjän puolesta, palvelinvarmennetta hakee palveluntarjoaja. Tällöin tiedon hyödyntäjän tulee valtuuttaa palveluntarjoaja allekirjoittamaan lähetettävät sanomat.

7.3 Varmenteiden uusiminen

Tiedon hyödyntäjän tulee uusia oma varmenne hyvissä ajoin ennen sen vanhenemista. Vanhentunutta varmennetta ei voi käyttää.

Uusi varmenne tulee toimittaa Tullille viimeistään 1 kk ennen sen käyttöönottoa. Varmenne tulee lähettää Tullin turvasähköpostipalvelua (<https://turvaviesti.tulli.fi/>) käyttäen osoitteeseen tilirekisteri@tulli.fi

Myös Tullin on uusittava oma varmenteensa varmennetoimittajan kanssa säännöllisin välein. Siitä ei erikseen ilmoiteta, vaan tiedon hyödyntäjän tulee tarkistaa Tullin varmenne hyväksytyjen varmentajien listaa vasten. Varmenteiden voimassaolon voi tarkistaa Digi- ja väestötietoviraston (DVV) varmennehakemistosta.

Dnro H
1963/01.02.02/2022

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä
Tiedon hyödyntäjän käyttöönoton ja ylläpidon ohje

7.2.2023

8 Käyttöönoton vaiheet

Koostavan sovelluksen käyttöönotto edellyttää testausta, tietoliikenneyhteyksien avaamista sekä palvelun hyväksymisen.

8.1 Testaus

Tulli koordinoi testauksen tiedon hyödyntäjien kanssa. Tulli ylläpitää testausta varten testiympäristöä, jota vasten tiedon hyödyntäjä voi tehdä testausta.

8.2 Hyväksyminen

Ennen tuotantokäytön aloitusta, varmistetaan yhteyksien toimivuus tuotannossa. Kun käyttöönottoon liittyvät tehtävät on tehty, Tulli hyväksyy tuotannon aloittamisen kirjallisella ilmoituksella.

9 Ylläpito

Koostavan sovelluksen ylläpito sisältää palvelutason hallinnan, Tullin tuottaman tuen, häiriöiden ja muutosten hallinnan sekä koostavan sovelluksen versioiden ja konfiguraatioiden hallinnan.

Tiedon hyödyntäjän tulee nimetä Tullia varten yhteyshenkilö ylläpitoon. Tulli informoi yhteyshenkilöä mahdollisista muutoksista palvelussa.

9.1 Palvelutaso

Koostava sovellus on tiedon hyödyntäjien saatavilla ympäri vuorokauden. Huoltokatkoista ilmoitetaan etukäteen.

Tullilla on oikeus tehdä muutoksia saatavuusvaatimuksiin ja sen on ilmoitettava niistä etukäteen.

9.2 Häiriötilanteet

Tiedon luovuttaja, tiedon hyödyntäjä sekä Tulli ovat velvollisia informoimaan muita tahoja mahdollisista palvelun vikatilanteista, jotka vaikuttavat koostavan sovelluksen toimintaan.

Vikatilanteissa tiedon luovuttajan ja tiedon hyödyntäjän on tehtävä ilmoitus viipymättä (tilirekisteri@tulli.fi).

9.3 Muutoshallinta

Koostavan sovelluksen ylläpitäjänä Tulli hallitsee muutoksia, ja sillä on lain perusteella oikeus päättää ja määrätä muutoksista.

Tulli varaa oikeuden muuttaa koostavan sovelluksen sisältöä, toteutustapaa ja saatavuutta. Tullilla on myös oikeus keskeyttää koostavan sovelluksen rajapinta huolto- ja päivitystoimenpiteiden ajaksi. Tulli tiedottaa mahdollisista muutoksista tiedon luovuttajille ja tiedon hyödyntäjille etukäteen.

Tulli ei vastaa mahdollisen käyttökatkoksen tai järjestelmähäiriön aiheuttamasta tietojen katoamisesta tai viivästymisestä aiheutuvasta haitasta tai kustannuksista tai välillisistä vahingoista.

Tulli viestii muutoksista teknisissä rajapintakuvaauksissa sekä kohdennetulla viestinnällä tiedon luovuttajien ja tiedon hyödyntäjien nimetyille yhteyshenkilöille.

9.4 Version- ja konfiguraation hallinta

Versionhallinta on isompien muutosten hallintaa ja konfiguraation hallinnalla tarkoitetaan pienempiä toimia, kuten asetusten säätämistä. Näissä toimitaan Tullin standardiprosessien mukaisesti.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä
Tiedon hyödyntäjän käyttöönnoton ja ylläpidon ohje

7.2.2023

Alla oleva taulukko rajapintojen tiloista koskee rajapinnan tiettyä versiota.

Taulukko 2. Rajapintojen tilat

Tila	Merkitys
Draft	Julkaistu ja muiden käytettävissä, mutta rajapinta voi muuttua
Active	Rajapintojen muutoshallinnan käytännöt voimassa
Deprecated	Rajapinta tuotannossa mutta poistumassa, uusia toteutuksia ei saa tehdä.

9.5 Käyttövaltuuksien hallinta

Tulli vastaa käyttöoikeuksien myöntämisestä tiedon luovuttajien ja tiedon hyödyntäjien organisaatioille ja teknisen ylläpidon vaatimista käyttövaltuuksista.

9.6 Aikavyöhyke

Huomioi, että koostava sovellus käyttää Itä-Euroopan aikaa. Saat kuitenkin vastaussanomat Greenwichin ajassa.